

ARGIUNEAK

Zozomikoteak

—Zer esan nai dau esaera onek: Cuando febrero febreera, marzo marcea?

—Gogorra izango dala martia, otsailla bigun igarotzen danian. Ortik, edo, sortuko zirian Zozomikoteen siniskeriak.

—Zer dira, ba, zozomikote oneik?

— Illaren aizken egunean, parre egin omen zion artzai batek Martiari,

eguraldi oso txarrak izanda be, ardi bakar bat ez ziolako erail.

—Eta?

—Orduan Martiak Apirillari:

Ai Apiltxo, Apiltxo
ekatzak hi egun eta erditxo
artzai orri kendu iotzan
eun ardi eta arie
eta berari ezkerreko begie.

—Eta, zer gertatu zan geiago?

— Sekulako elurrak bota ebazan Martxok bi egun t'erdi oietan artalde osoa akabatzeke eran, aria ezik.

— Aria salbatu zan?

—Bai eta artzaiak lepoan artu eban; bidian oitzala, ariak aldamera begiratu eta artzaiari begia galdu...

—Apirilla gogor asten danian, orduan esaten dabe, Zozomokoteak dirala.

—Ori bai dala kalabazan sartzeko modukoa.

Aralar'ko Mugarrie

— Ataun'dik San Migel'era bidan, Igaratzatik aurrexeago, an daukau Irumugarrieta tontorra.

— Iru muga al dagoz an?

— Bai: Ataun, Bakaikoa eta Etxarri-Aranaz'en arteko irumugata; baña, ataundar batek (esaera zaarra da: Ataun'en eta Zegama'n / egunez ikusi eta gabaz eraman) mugarria aldatu eban Ataun'en alde.

—Mugarriak aldatzea oitura naiko zaarra da.

—Baña, koittarua il zanian, mendirik mendi ebillen arria bizkarrean ebal, oleka keixaz:

Irumugarrietako mugarrie
nere animaren galgarrie.

Nun saar... Nun saar...

— Nun ebillen, ba?

—Mendietan zear. Lazkautar batek erantzun eutson bein: Sartzak ateratako tokian... Sartu eban eta kito.

—Bide orretatik aurrera, kalabaza aunditxoa bearko dogu gaur.

Ratzinger eta eskontza-ausiak

—Txo, zuk esan zenduan ze, Ratzinger'ek esan dauala ze, eskontza auasteko bide barriak, billa bear dirazela... Nolan liteke ori?

— Lenago aberatsak topatzen ebezan bide barri oneik, nekez eta kostata, bañan topatu.

—Bai, orain be, Rocio Jurado'k errezago topako dauz Anton Txilibristo'k baño...

— Ba, ez pentsa. 1990'garren urtean Donostia'ko Gotzaitegian bi eskontza-ausi prestatu ziran eta joan dan urtean, berriz, bederatzi.

—Bai, alan ixango da diruaren otsarekin batera...

—Ba, ez pentsa, esango deusut berriro: Elizak 65.000 pezeta eskantzen dauz lan orretarako eta irutatik bateri ez deusoe ezer kobretan...

— Bai, eta abogaduena?

—Ori ez da Elizaren arazoa, norberarena baño; eta orretarako millioi erdibat bearko dozu.

— Eta, zergaitik ez deutse daneri emoten eta kito?

— Elizak ez dauko aalmenik orretarako. Ezkontza ondo egin ba'da eta ezkontza izan ba'da, orduan ez dago ezer egiterik. Jesus'ek ori garbi erakutsi dau.

—Zer dozak, ba, Ratzinger'en bide barri oneik?

—Benetako ezkontzarik ez zala izan, erakusten daben bide berriak.

— Zer bide?

— Benetako ezkontza batek baldintza asko bete bear ditu. Esate baterako, lenengoa da barru eta kanpoko askatasuna. Beartutako ezkontza ez da benetako ezkontza.

—Ba, gure auzokoko Maikutz, aurra izan ebelako aurretik, or daukazu betirako ezkontuta. Bi familiak alkar artu eta aurretik eraman zituzten aldara aurrera... Eta, or dagoz biak lepozamarretik lotuta.

— Ba, lotuta ori nai dutenean askatu lezateke. Or ez dago benetako ezkontzarik Gaur egun Elizak askatzen ditu.

—Eta zer baldintza geiago?

—Semea-alabak nai izatea; omosexuala ez izatea; ezkontza betirakoa nai izatea; ezkontzarako gai izatea; elizan jasotako eskubideak, gero betetzea; burutik naastuta ez ibiltzea; bere nortasunean eldu-gabea izatea...

—Ez dira gauza gutxi.

—Eta ez dira guztiak or amaitzen.

—Eta, batek nai ez badau?

—Orduan, giputxek Iruña'ko epaitegira jo dezake. Eunetik 5 ez ba'da; beste guztiak onartzen ditu Iruña'k.

— Eta, aurrerago?

— Rota'ko epaitegira jo bear da; arek izango dau azken-itza.

Manizaleen Salmoa

(I. Apostoluen... Eliza. LATIEGI).

"Atoz nigana, zu, o Kristo bizia.

Atozkida, Egunen Argia.

O zu, biozbera, atsegin-emaillea!

Zuri dagizut oi.

Izan zaitez samin-aroon nere laguntzaillea;

zure uztarri leguna,

garbitasun osoz,

lepo-gaiñean artua bait dizut.

Aintza bedi zuri; bedi garaitza

gure Jauna zeran orri!

Aintza zuk aukeratutako zintzoei!

Aintza, baita ere, zuri, o Miren doatsua:

Eta aintza zure anima aratz argiari.

— Eta, zein zan Mani jaun ori?

– Judu eta kristau aldekeri edo sekta batean sortua; Indian Buda eta Zoroastro'ren jakin gaiaren bila.

Eta, zer zion jaun orrek?

– Berak sortu zuan Manikeria: Izadia bi sortazillen sorketa da.

– Guk esaten dogu, Batek sortu zuala.

– Onek, berriz, bi ipintzen ditu: Bata Ona eta bestea Txarra, bata Argia eta bestea Illuna, alkarren artean burrukan dabiltzanak.

– Eta, noizkoa da pentsakera ori?

– Irugarren gizaldian asi eta bereala zabaldu zan Asia inguruan; baña, gero, indar guztiak bere aurka ipiñi zitun eta, azkenik, Leon Aundiak, bosgarren gizaldia, gaitzetsi zuan.

– Alan be, salmoa polita da.

Bai, baña ez dira guztiak txuri edo beltz.

– Zer dira ba?

– Gure aitaren esanetara mundu onetan ez dago bat aingeruak bezin zuri; ezta deabrua bezin beltz be.

– Zer gera ba, orduan?

– Astuen antzera, grisak edo nabarrak; baita zebren antzera, arrasto beltzak zuriakin naastnta.

Diaspora

– Baarrunen izena dok ala, diaspora?

Ez, gizon, izen ori emoten eutsen Palestina'tik kanpo bizi ziran eta bizi diran, judutarrei.

– Bai, Ninive eta Babilonia'n erbesteratnak izan zirian.

– Baita Erroma'ko Imperioran zear be. Bost aldiz judutar geiago bizi ei ziran kanpotik Palestina'n baño, Jesus'en denboran.

– Orixe berbera ez da pasaten euskaldunekin? Geuk be badogu diaspora bat: Euskadin bertan baño euskaldun geiago bizi dok munduan zear.

– Badakit zer gerta jakon lekitar bateri New York'en.

– Barrabaskeriren bat.

– Ari zan kale-ertzeko errizain bateri galdezka Txitxarro-kaleko

ingelera naaspillotsu batean asma eziñik... eta errizaiñak erantzun: - Joanari ezkerreko kale orretatik. eta 48 kalea topaten ba'dok, an dok... Lekitarra orain be ao-zabalik dago.

– Orain, berriz, Beltzei tokaten jake diaspora: Beuren errietan nundik bizi eziñik eta famili ugariak eta nora-ara joan bear.

– Lenago geure baserrietan askotan gertaten zana: lurra eskas eta seme-alabak ugari... eta jateko diasporara joan bear neskame edo morroi.

– Geure errietako kaleak goenetako baserrietatik bete. Ori izan da emengo legea.

Ugaritasuna etxe geienetan zegoen. Or dozu Loiola'ko Iñigo be, seme-alabetatik bera amairugarrena.

Orrelako konturik ez dago gaur familietan: jainkoa bezela, bat eta bera naikoa. Europa'ko errien artean, geuk gitxiñen...

– Eta, nork askatuko dau Euskadi?

– Beltzen semealabak ez badira, iñork be ez. Ez da egongo zeñek.

Errizaiñaren bandoa

Errizaiñak jo dau bandoa; baña onek ez dau balio.

– Zergaitik. ba?

Autmobilletik jatxi barik eta mikrofono zar orregaz. Lenago Lekitto'n Juan Atabal'ek danborra jotzen eban kanto guztietan. Akordatzen zara egun batez gertatutakoa.

Arranegi kaleko portuko kantoian ebillen danbor joka Beasko kalean txamarrote bat galdu zala-ta.

– Eta, nik esan neutson: Txo, txo, zer darabiltzu, orain esan dozu Beaskokalean eta lenago Gokokalean...

– Ya me has trastornau. Talatik asi biarkot berriro...

– Okerrago egiten eban Piti'k Elvillar'en: Berak entenditzen ez ebanak, kendu... Zertarako alperrik jardun? Izan be, esan eustan bein, Gasteiz'ko Gobernadore jaun orrek sekulako bando gatzak botaten deuskuz... eta neuk ulertzen ez ba dot, bestiak gutxiago. Kanpora berba gaitz guztiak.

Mutiko korapillotsua

– Aitaxo, aunditzen ari naz eta zeurre laguntzaren bearra daukot, bizitzan aurrera egiteko.

– Bai, semetxo, nundik asiko gara?

– Artatik asi.

– Lorak nolán sortzen diran?

– Loren ajolik ez dot.

– Erleak zelan ugaltzen diran?

– Eztia guztokoa zait bañan ez dot erleen ardurarik.

– Zer dozu, ba?

– Neure korapilloa gatzaxoa da eta latzaxoa.

Bai?

Bai, orixe.

– Esan esan...

– Zortzi urte bete dodaz eta neure jaietako betebearrak amar durokin, zelan beteko dodaz ondo? Gutxienez ogei duro bear dodaz.

Amorrañetan

Errioxa aldera joan gara astearen azkena igarotzera.

Zertara?

Amorrañetan.

– Eta zenbat?

– Amorrañak 699.

– Amon'aiñak ala eskaluak?

– Amorrañak eta ederrak.

– Zergaitik ez dok 700 esan? Borobillago.

– Amorrain bategaitik zelan asiko nok gezurretan!

Euskaltzaindia atesuan

Amorraña amuan lez, Euskaltzaindia be atesuan.

– Napparroa'ko Camara de Comptos eta Euskadi'ko Kontuentzako Epaitegi nagusiak, ikerketa batzuen ondoren, zuloa topatu dau...

– Zenbateko zuloa?

– Irurogeita bederatzi milloiko zuloa.

– Ez dok gitxi, naidan beste diru artunda gero...

– M. Atxaga'k esaten ebanez milla milloi baño geiago artun dabez aizkeneko urte auetan eta aizkenerako, zuloa galanta.

– Eta, zer esan dautse kontu-artzailleek?

Gora begira ez egoteko ao-zabalik manaren zai eta bee onetan arkitzeko beste diru-sorrerak, goitik datozenak iturri geiagorik ezin deikela iriki...

Baña, irikiko dabez eta emango deutsez geiago, Real Academia de la Lengua Vasca orreri eurok, agintea izan debenak, emon deutse agintaritzza osoa Euskadi guztian, jaun eta jabe izateko... Euron alaba da-ta, eutsiko deutsoe...

— Eta, bitartean, zeurok zer? Or zagoze esku-utsik; ez dozue ezta amuentzako karnatik be.

—Lenago artzen genduen milloitxo bat edo bi, iru illebetz atezatzen dogun "Euskerazaintza" aldizkaria duban emoteko; baña, oraingo aldi onetan, lenago tantaka agertzen zan iturria, agortu egin da: itur-illa biurtu da.

—Ez arritu; askok uste dabe zuek Cofradía de la Morcilla edo Academia de la Alubia oietako bat zariela.

—Bai, paperetan irakurrita daukot beste a: Kakademia...

—Ez dakie zuek España eta Euskadi'ko Jaurlaritzetan Euskera-ren Akademi bat bezela onartuta zarienik, Euskera zaintzeko.

—Ori bakarrik ez; baita gizarte-maillan onurakorrek gariena be, onartuta daukagu.

—ETA orrek orrela dirala, zergaitik ez deusue laguntza geiagorik emoten?

—A...!

Soldaduzka "voluntario"

— Juantxu'k ez dau "insumisiorik" nai.

—Ez dakielako soldaduzka benetan zer dan...

—Baña, pentsatzen dau bere kasa "voluntario" joaten ba'da, bere abantaillak izango dauzala eta joan da Caja de Recluta'ra:

—~ Qué quiere usted?

—Entrar soldau nere kasa.

—A ver tú, Fermín, atiéndele a este jebo.

— Zer nai dozu?

—Soldaduzka Donostia'n egin.

— Infanteria, Zapadores'etan? Nun?

—Al ba'da, Estado Mayor'ean.

—Estado Mayor'ean? Baña, zertan?

—Al ba'da, Coronel.

—Zorotuta al zagoz?

—Zorotuta egon bear al da Coronel izateko, ala?

Eliza Santu katolikua...

(DEIA Martia, 9: 16(opinión).

— Gabriel Villalonga jaunak dionez, Euskalerriko aldizkari geienek, Eliza Katolikoari buruz ari diranean, beti alde-rantzia erakusten dabe.

—Zergaitik esaten dau alderantzia erakusten dabela?

— Elizak pakea sortzen dauala, egiturak zuzentzen lagundu, gizarte aldeko ekintza bat dala agertu... baña, ortik ez dira sekulan aurrerago pasatzen...

—Beste alkarte asko dagoz ori berori egiten saiatzen diranak!

— Ba, orretxegaitik... Geienez be,

Protestante kristiñau antza emoten deutse... Besterik ez.

— Beste gauza bat be ikusten dot nik?

— Zer?

—Egiak erdizka esaten dabezela Elizari buruzkoak. Egia bezela agertzen diran gezurrak, berri txarrak diranean, lenengo orrialdean argi eta garbi. Baña, gero ori gezurra izan dala, agertzen ba'da ixildu. Bigarren zatirik ez dizue ipiñiko.

—Ori, bai. Orixe gertatu zan Chicago'ko Joseph Bernardin Kardenal'agaz: sexokeriak egin ebazala mutiko bategaz...

—Berri ori guztiek ekarri eben, orriak bete.

Baña andik iru illebetara, SIDA'k jotako Steven Cook gazteak, dana gezurra zala agertu ebanean, orduan aldizkari guztiak, mutu: ez eben eurok aurrerago esandakorik zuzendu...

— Zuzendu ote du ABC'ek, Pagolari buruz esandako guzurra?

—Zer esan eban ba, aldizkari orrek?

—Pagola'k etarrei babes emon utsela. Baña, Donostia'ko 4 Auzitegiak agindu dio ABC'ri, esandako ori, zuzentzeko.

—Egin bearko dabe.

Pedro Pujana

(1-4-95)

— Aldizkariet diotenez Pedro Pujana, Euskalzain Oorezko egin dabe. Meritu gutxiagokin egingo eben bateren bat.

Bizkaitarra al dok?

— Ez, ba, bizkaitar aditza ondo menperatu arren eta orretan mai-xu ba'da be, ez dok bizkaitarra, arabarra baiño.

—Nun jaio zan?

—Otxandio inguruko Olaetan, ez Lekitto'ko Oletan, 1915'garren urtean. Gasteiz'ko Seminarioan ikaskizunak egin eta 1944'ean, apaiztu.

—Nik beti Bizkaian azagutu dot.

Berarekin batera Joan Coromines kataluñarra egin dabe euskalzin oorezko. Biak alkarrekin.

—Lanak nun argitu dauz?

— Toki eta leku askotan; baita ZER, EUSKERAZAINTZA eta KARDABERAZ'en be. Izen onek aitatu dabez.

—Asi dozak geu aintzakotzat artzen...?

Gabirel Jauregi

— Pujana Oorezk egiteko aitzakia Aita Gabirel Jauregi Uribarren'ek emon deutse.

— Zergaitik?

—Aita Gabirel arabarra zan, Aramaio'n jaioa: 1895-1945.

—Gazterik il zan.

—Bai, biotzekoak emonda, 50 amar urte betetzeko egoala.

— Eta, zer lan egin eban?

— Aita karmeldarra zan eta bere bizia euskeraz irakusten pasa eban eta bere ikastaroak euskeraz emoteko atera ebazan euskeraz Fisia eta Kimia. Oiek danak, gerra aurretik eta oraingoko laguntzarik gabe.

—Olan ba'da, merezi eban aipamen ori.

—Aramaio'ko udal-etxean egin deutse omenaldi ori. Bere lanak, batez be 1931'tik 1936'era KARMEL aldizkarian, besteak beste, atera ebazan.

—Bakoitzari berea / Jainko legea.

BARTOLO ARROPAINGO